

PREDAJANJE VERE OTROKOM (1)

Vsak otrok je znamenje zaupanja Boga do staršev, katerim prepusti skrb in vodenje bitja, poklicanega k večni sreči. Vera je najboljša zapuščina, ki jo lahko prejmejo. Še več, je edina resnično pomembna stvar, saj daje končni smisel človekovemu bivanju. Bog nikdar ne naloži poslanstva, brez da bi dal tudi potrebna sredstva za njegovo uresničenje, in družina je izmed vseh oblik človeške skupnosti najbolj prikladna za to, da v srcih vzklije vera.

OSEBNO PRIČEVANJE

Vzgoja v veri ni zgolj poučevanje, ampak je podajanje življenjskega sporočila. Čeprav je božja beseda učinkovita sama po sebi, je Gospod za njeno širjenje želel uporabiti pričevanje in posredovanje ljudi: evangelij postane prepričljiv, kadar ga vidimo v življenju in dejanjih sočloveka.

To še zlasti velja, kadar imamo v mislih otroke, ki težje naredijo ločnico med tem, kar je povedano in kdo to pove; še večjo težo pa pridobi, ko pomislimo na lastne otroke, saj ne postavljajo jasne razlike med materjo ali očetom, ki moli, in med molitvijo sólo. Še več: molitev ima posebno vrednost, je prijetna in ima velik pomen zato, ker jo moli ravno mama ali oče.

Zaradi tega vse govori v prid temu, da naj starši svojo vero prenašajo na otroke. Bolj kot besede pa Bog od njih pričakuje to, da so pobožni, dosledni. Njihovo osebno pričevanje mora biti prisotno pred otroki v vsakem trenutku, povsem naravno, brez da bi skušali stalno deliti nekakšne nauke.

Včasih je dovolj, da otroci vidijo veselje svojih staršev, ko grejo le-ti k spovedi, in že se vera v njihovih srcih okrepi. Ne gre podcenjevati njihove bistroumnosti, četudi se zdijo naivni; v resnici dejansko poznajo svoje starše, njihove dobre in manj dobre strani, in vse kar ti storijo — ali opustijo —, je zanje sporočilo, ki pripomore k njihovi vzgoji, ali pa jih deformira.

Benedikt XVI. je večkrat povedal, da globoke spremembe v ustanovah in v osebah običajno spodbudijo svetniki, ne pa najbolj učen ali mogočni ljudje: *Ob zgodovinskih preobratih so bili [svetniki] resnični reformatorji, ki so mnogokrat povzdignili človeštvo iz temačnih dolin, v katerih ji vedno preti nevarnost, da omahne v prepad; oni pa so vedno znova prinašali razsvetljenje.*¹

V družini se dogaja nekaj podobnega. Nedvomno je treba premisliti, kateri bi bil najbolj pedagoški način za predajanje vere, in se izobraziti v dobre vzgojitelje; toda odločilno je prizadevanje staršev za svetost. Osebna svetost je tisto, kar jim bo omogočilo, da bodo izbrali najboljši pedagoški pristop.

V vsakem krščanskem okolju je iz izkušnje znano, kako dobre rezultate daje to naravno in nadnaravno uvajanje v življenje pobožnosti, ki se odvija v toplini domačega ognjišča. Otrok se nauči postavljati Gospoda v prvo vrsto med glavna in najbolj temeljna čustva; nauči se tega, da se k Bogu obrača kot k Očetu in k Devici Mariji kot k Materi; nauči se moliti po zgledu svojih staršev. Ko to

¹ Benedikt XVI., Nagovor na Svetovnem dnevu mladih v Kölnu, 20. 8. 2005.

razumemo, uvidimo, kako veliko je apostolsko poslanstvo, ki ga lahko vršijo starši, in kakšno obveznost imajo, da so iskreno pobožni, da bi mogli, ne toliko učiti, ampak predvsem posredovati to pobožnost otrokom.²

VZDUŠJE ZAUPANJA IN PRIJATELJSTVA

Po drugi strani pa vidimo, da mnogo fantov in deklet — zlasti v mladosti in v dobi odraščanja — popušča v veri, ki so jo prejeli, kadar pridejo v kakšno preizkušnjo. Izvori takšne krize so lahko zelo različni — pritisk nekrščanskega okolja, prijatelji, ki se posmehujejo verskemu prepričanju, profesor, ki poučuje z ateističnega vidika ali ki izključuje Boga —, toda te krize postanejo nekaj resnega le v primeru, ko mladi ne uspejo spregovoriti s primerno osebo o tem, kar se jim dogaja.

Pomembno je, da se otrokom nudijo vse možnosti za zaupanje in da so njihovi starši vselej na razpolago, da jim posvetijo svoj čas. **Otroci — tudi tisti, ki se zdijo najbolj razposajeni in nenavezani —, si vedno želijo te bližine, tega bratstva v odnosu do svojih staršev. Po navadi je ključno zaupanje: to, da starši znajo vzgajati v vzdušju domačnosti, da nikdar ne dajejo vtisa nezaupanja, da dajejo otrokom svobodo in jih učijo, kako naj jo uporabljajo z osebno odgovornostjo. Bolje je, da se pustijo kdaj preliščiti: zaupanje, izkazano otrokom, doseže, da se bodo otroci sami sramovali svoje prevare in se bodo popravili; nasprotno pa, če nimajo svobode, če vidijo, da niso deležni zaupanja, se bodo čutili spodbujene h goljufanju.³** Za prenašanje teh nasvetov v prakso ni treba čakati na čas dozorevanja, naklonjenost je mogoče pridobiti že v zelo zgodnjih obdobjih.

Pogovor z otroki je nekaj najbolj prijetnega, istočasno pa je to tudi najkrajša pot do globokega prijateljstva z njimi. Kadar človek pridobi zaupanje z drugim človekom, se vzpostavi most medsebojnega zadovoljstva in le redkokdaj bo opustil priložnost za kramljanje o svojih skrbah in svojih čustvih, kar je po drugi strani tudi način za boljše spoznavanje samega sebe. Kljub temu, da je v nekaterih starostnih obdobjih težje pridobiti takšno bližino, starši ne smejo popuščati v svojem prizadevanju, da bi jih imeli **otroci za svoje prijatelje, katerim lahko zaupajo svoje težnje, svoje probleme, od katerih lahko pričakujejo učinkovito in ljubeznivo pomoč.⁴**

V tem vzdušju prijateljstva otroci slišijo govoriti o Bogu na prijeten in privlačen način. Vse to zahteva, da starši najdejo čas, da bi bili s svojimi otroki, in sicer čas, ki bo "kakovosten": otrok mora dojeti, da se za njegove stvari zanimamo bolj kot za naša preostala opravila. To pomeni konkretna dejanja, ki jih zaradi okoliščin ne moremo prelagati ali opuščati znova in znova: treba je ugasniti televizor ali računalnik — oz. na jasn način preusmeriti pozornost —, kadar sin ali hči pride k nam in se vidi, da želi spregovoriti; treba je pravilno omejiti čas, namenjen delu; iskati oblike rekreacije in razvedrila, ki spodbujajo pogovor in družinsko življenje itd.

SKRIVNOST SVOBODE

² Sv. Jožefmarija, Pogovori, 103.

³ Sv. Jožefmarija, Pogovori, 100.

⁴ Sv. Jožefmarija, Jezus prihaja mimo, 27.

Kadar je v igri osebna svoboda, ljudje ne storijo vedno tega, kar bi bilo zanje najboljše, oz. tega, kar bi bilo pričakovati glede na trud, ki smo ga vložili. Včasih stvari delamo dobro, vendar se, vsaj na videz, iztečejo slabo, in takrat ni nobene koristi, če krivimo sebe oz. za nastalo situacijo zvrčamo krivdo na druge.

Najbolj na mestu je premislek, kako vzgajati vedno bolje in kako k temu pomagati tudi drugim; na tem področju ni čarobnih formul. Vsakdo ima svoj pristop, s katerim na različen način od drugih razlaga in zastavlja konkretna vprašanja; enako lahko rečemo o otrocih, ki so deležni vzgoje in ki sicer živijo v istem ali podobnem okolju, vendar imajo različne interese in so različno občutljivi.

Takšna raznolikost pa vseeno ni ovira. Še več, obzorje vzgoje se tako razširi: po eni strani omogoča, da se vzgoja resnično prilagodi okviru nekega edinstvenega odnosa brez stereotipov; po drugi strani pa srečanje temperamentov in značajev različnih otrok spodbuja mnogovrstnost vzgojnih priložnosti.

Skratka, čeprav je pot vere najbolj osebna izmed vseh poti — saj se nanaša na najintimnejše v človeški osebi, na njen odnos do Boga —, lahko drugemu pomagamo, da jo prehodi: to je vzgoja. Če v svoji osebni molitvi počasi premišljujemo o vsakem izmed otrok ali mladih, nam bo Bog dal luči, da bomo presodili pravilno.

Bolj kot vprašanje strategije ali načrtovanja je predajanje vere pomoč pri tem, da bi vsakdo odkril božji načrt za svoje življenje. Pomoč, da bi sam pri sebi ugotovil, da mora postati boljši in v čem mora postati boljši, kajti mi sami pravzaprav ne spreminjamo nikogar: spremenijo se oni, ker tako hočejo.

POZORNOST NA RAZLIČNIH PODROČJIH

Lahko bi našteali več vidikov, ki imajo velik pomen pri predajanju vere. Med prvimi je morda življenje pobožnosti v družini, božja bližina v molitvi in v zakramentih. Če starši tega ne "skrivajo" — včasih se to zgodi nehote —, se ta odnos z Bogom pokaže v dejanjih, po katerih On postane v družini navzoč na način, ki je naraven in ki spoštuje avtonomijo otrok. Molitev pred jedjo, jutranja ali večerna molitev skupaj z majhnimi otroki, to, da jim pokažemo, kako se lahko obračajo k angelu varuhu ali izkažejo ljubeznivo pozornost do Marije, so konkretne priložnosti, ki spodbujajo krepost pobožnosti v otrocih, kar se pogosto izkaže kot pomoč, ki jih bo spremljala vse življenje.

Dodati velja krščanski nauk: pobožnost brez nauka je namreč zelo ranljiva na intelektualni gonji, skozi katero grejo otroci oz. se bodo z njo srečali kasneje v življenju; potrebujejo globoko izobrazbo, ki je apologetska in hkrati praktična.

Seveda je tudi na tem področju pomembno, da znamo spoštovati posebnosti, značilne za posamezna starostna obdobja. Mnogokrat bo pogovor o kakšni aktualni temi ali knjigi lahko priložnost za to, da starejšim otrokom spregovorimo o krščanskem nauku (v kolikor se sami ne obrnejo na nas s tovrstnimi vprašanji).

Za mlajše je katehetsko izobraževanje, ki so ga deležni pri verouku v župniji ali v šoli, idealna priložnost. Skupaj z njimi lahko ponovimo kakšno snov, o kateri so se učili, ali pa jim na spodbuden

način predstavimo kakšno temo iz katekizma, ki je bila morda opuščena; tako bodo otroci zaradi ljubezni staršev do Jezusovega nauka razumeli, kako pomembno je, da se ga učijo.

Še en relevanten vidik je vzgoja v krepostih, kajti če sta pobožnost in nauk sicer navzoča, manjka pa krepost, bodo ti fantje in dekleta konec koncev razmišljali in čutili tako, kot živijo, ne pa tako, kot jim narekuje razum, razsvetljen z vero, oz. vera, ki so jo vzeli za svojo na podlagi razmišljanja. Pri oblikovanju kreposti je potrebno poudarjati zahtevnost do samega sebe, prizadevnost pri delu, velikodušnost in zmernost.

Vzgoja v teh vrednotah človeka spodbuja, da preseže želje po materialnem; napravlja ga bistrejšega, bolj pripravljenega za razumevanje duhovnih stvarnosti. Kdor svoje otroke vzgaja brez zahtevnosti — kdor jim nikoli ne reče "ne" in skuša v vsem zadovoljiti njihovim željam —, s takšnim ravnanjem zapre vrata duha.

Gre za popustljivost, ki lahko izvira iz ljubeznivosti, vendar tudi iz želje, da bi si prihranili trud, ki je potreben za boljšo vzgojo, za to, da otrokom postavljamo določene meje, da jih učimo ubogati in čakati. In ker je dinamika potrošništva sama po sebi nenasitna, vodi ta napaka človeka k življenjskemu slogu, polnemu kapric in muhavosti, ter ga porine v spiralo iskanja udobnosti, ki vselej vključuje primanjkljaj človeških kreposti in interesa za druge.

Odraščanje v svetu, v katerem je vsaki kaprici zadoščeno, je težek balast za duhovno življenje, ki dušo — skorajda v temelju — onespособi za podarjanje in zavezanost.

Upoštevati je treba tudi okolje, saj ima veliko prepričevalno moč. Vsi poznamo otroke, ki so bili vzgojeni v pobožnosti, vendar jih je potegnilo okolje, na katero niso bili pripravljeni. Zato velja bedeti nad tem, kje se otroci vzgajajo, ter ustvarjati ali poiskati takšno okolje, ki bo omogočalo rast v veri in v kreposti. To je nekaj podobnega kot pri obdelovanju vrta: mi nismo tisti, ki daje rastlinam daje rast, lahko pa jim priskrbimo sredstva — gnojilo, vodo itd. — in primerno klimo, da bi lahko rasle.

Kot je sv. Jožefmarija svetoval staršem: ***Prizadevajte si, da jim boste dali dober zgled, da ne boste skrivali svoje pobožnosti, prizadevajte si za čistost svojega ravnanja: potem se bodo naučili in bodo krona vaše zrelosti in vaše starosti.***⁵

A. Aguiló

⁵ Sv. Jožefmarija, *Srečanje*, 12. 11. 1972.